

Вісник

Полтавської державної
аграрної академії

5-6



СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО



ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА
ТА ТВАРИННИЦТВО



ЕКОНОМІКА

2002

Шановні колеги!

Дорогі друзі!

Ви тримаєте в руках номер журналу, присвячений 75-річчю з дня заснування зооінженерного факультету Полтавської державної аграрної академії.

Його історія значною мірою віддзеркалила ХХ століття: він забезпечував наукове осмислення проблем зоотехнії складного періоду розбудови країни в передвоєнні роки. Його викладачі та вихованці брали участь у боях та турботах тилу під час Великої Вітчизняної війни, вживали суспільні, наукові та виробничі заходи у період повоєнного будівництва. Єдиний серед споріднених факультетів вищих навчальних закладів, він, протягом усіх 75 років, забезпечував становлення та розвиток пріоритетної національної галузі аграрного сектора України – свинарства.

Враховуючи це, готуючись до 75-річчя факультету, ми відкрили пам'ятник свині – одвічній годувальниці нашого народу, який буде вічним нагадуванням і пам'яттю про цю благородну місію викладачів факультету, співробітників та вихованців факультету.

Цей напрямок діяльності зооінженерного факультету відповідає і сучасним нашим устремлінням. Сподіваюсь, що сильний колектив професіоналів-одномудців, який успадкував славнозвісні традиції попередників, безумовно, збереже і примножить їх.

Факультет буде зростати, неодмінно з'являться удосконалені педагогічні технології та наукові розробки, а серед його випускників – нові Герої України, міністри, академіки, доктори й кандидати наук.

Адже нашому зоофаку є чим пишатися. І про це красномовно свідчать публікації цього випуску журналу. Приємно, що серед їх авторів не тільки викладачі та аспіранти нашого ВНЗ, а і його численні вихованці.

Як бачимо, випускники зооінженерного факультету Полтавської державної аграрної академії гідно нестимуть і надалі естафету своїх учителів, що дух професіоналізму та гідності не згасне в них.

75 років – це невеликий вік у контексті рубежу століть і тисячоліть, тому в колективу зоофаку є майбутнє для подальшої творчої роботи і вагомих здобутків. Бо немає вищого призначення, ніж служіння народові України.

В. М. Писаренко,

*редактор журналу, доктор сільськогосподарських наук,
професор, заслужений діяч науки і техніки України*

75 років

**ЗООІНЖЕНЕРНОМУ
ФАКУЛЬТЕТУ**

Вісник

ПОЛТАВСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ АГРАРНОЇ АКАДЕМІЇ

5-6'2002

Матеріали друкуються
мовами оригіналів –
українською та російською

Науково-
виробничий,
фаховий журнал

Видається з грудня 1998 року

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

В. М. Писаренко,
головний редактор

М. М. Опара,
заступник головного редактора

В. М. Самородов,
заступник головного редактора

П. В. Писаренко,
відповідальний секретар

Редакційна колегія з галузі «Сільське господарство»:

М. Д. Березовський,
доктор сільськогосподарських наук, член-кор. УААН

Г. П. Жемела,
доктор сільськогосподарських наук

М. Т. Ноздрін,
доктор сільськогосподарських наук

В. М. Писаренко,
доктор сільськогосподарських наук

В. П. Рибалко,
доктор сільськогосподарських наук, академік УААН

І. С. Трончук,
доктор сільськогосподарських наук

М. М. Чекалін,
доктор біологічних наук

Редакційна колегія з галузі «Ветеринарна медицина»:

В. П. Бердник,
доктор ветеринарних наук

П. П. Герцен,
доктор ветеринарних наук

А. М. Головко,
доктор ветеринарних наук

І. С. Дахно,
доктор ветеринарних наук

В. Й. Издепський,
доктор ветеринарних наук

А. Ф. Каришева,
доктор ветеринарних наук

Редакційна колегія з галузі «Економіка»:

С. С. Бакай,
доктор економічних наук

В. В. Гришко,
доктор економічних наук

А. Т. Опря,
доктор економічних наук

В. І. Перебийніс,
доктор економічних наук

В. М. Рабштина,
доктор економічних наук

EDITORIAL BOARD:

V. Pysarenko,
editor-in-chief

N. Opara,
deputy editor-in-chief

V. Samorodov,
deputy editor-in-chief

P. Pysarenko,
executive secretary

N. Berezovsky

G. Gemela

M. Nozdrin

V. Pysarenko

V. Rybalko

I. Tronchuk

M. Chekalin

V. Berdnyk

P. Hertsen

A. Golovko

I. Dahno

V. Izdepsky

A. Karisheva

S. Bakai

V. Gryshko

A. Oprya

V. Perebyynis

V. Rabshtyna

Науково-виробничий,
фаховий журнал
2002, № 5 - 6 (24 - 25)

**ВІСНИК
ПОЛТАВСЬКОЇ
ДЕРЖАВНОЇ
АГРАРНОЇ
АКАДЕМІЇ**

**NEWS
OF THE POLTAVA
STATE AGRARIAN
ACADEMY**

**ЗАСНОВНИК –
Полтавська державна
аграрна академія**

Затверджено ВАК України як фахове видання з сільськогосподарських, економічних та ветеринарних наук, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук (Перелік № 10 і постанова президії ВАК України від 12. 06. 02 р. № 1-05/6. див. Бюл. ВАК України. – 2002. – № 9. – с. 4 – 10).

Журнал підписано до друку за рекомендацією вченої ради Полтавської державної аграрної академії (протокол № 1 від 10 жовтня 2002 р.)

Точка зору редколегії не завжди збігається з позицією авторів.

Адреса редакції:
36003, м. Полтава,
вул. Сковороди, 1/3,
Полтавська державна
аграрна академія,
наукова частина,
тел. 2-26-19.

Свідоцтво про державну реєстрацію
ПЛ № 295 від 10. 12. 1998.
Тираж – 300 примірників.
Ціна – договірна.
Розповсюдження через роздріб.

Підписано до друку 25 жовтня 2002 р.

Видавець – «Видавництво «Тетта»:
36003, м. Полтава,
вул. Сковороди, 1/3,
тел. 2-29-94.

© «Вісник Полтавської державної
аграрної академії», 2002.

ЗМІСТ

Семенов С. О., Вислянько О. О., Булавкіна Т. П., Чаповський М. І.	Використання препарату бетаїн для підвищення спермопродукції кнурів-плідників	70
Гогітідзе Н. А., Тюпіна Н. П.	Соєве молоко в годівлі поросят раннього відлучення	71
Ульянко С. О.	Використання місцевих кормів у годівлі свиноматок	74
Яценко Л. І.	Потенційна і фактична плодовитість свиноматок різних генотипів	76
Кравченко О. І., Бондаренко О. М.	Генеалогічна структура та продуктивність стада свиней великої білої породи	79
Гребеник Г. М., Нагаєвич В. М., Голуб Н. Д., Гетя А. А.	Порівняльна характеристика розвитку молодняка свиней великої білої породи української та німецької селекції	82
Пабат В. О., Віннічук Д. Т.	До характеристики м'ясної худоби Німеччини	84
Підпала Т. В.	Оцінка ефективності лінійного розведення червоної степової худоби	87
Шпак Л. В.	Розведення та удосконалення поліської м'ясної породи великої рогатої худоби	88
Доротюк Е. М., Прудніков В. Г., Лисенко Г. Л.	Проблеми стандартизації якості яловичини	92

СТОРІНКА МОЛОДОГО ВЧЕНОГО

Бородай А. Б.	Криптоспоридіоз телят в господарствах Полтавської області	94
Волкова В. В.	Некоторые биологические особенности вируса классической чумы свиней	96
Євстаф'єва В. О.	Застосування аміциду при саркоптозі свиней	98
Замазій А. А.	Стан білкового обміну синовіальної рідини при артритах у коней	101
Передера Р. В.	Стан антиоксидантної системи синовіальної рідини у молодняка великої рогатої худоби в нормі та при асептичному запаленні	103
Зінов'єв С. Г.	Вивчення впливу ефективних мікроорганізмів на кількісне співвідношення амінокислот в кормах	105
Чижанська Н. В.	М'ясні якості відгодівельного молодняка свиней при включенні в раціон префіксу "Ліпровіт"	108
Головань І. А.	Ріст і розвиток ремонтного молодняка свиней великої чорної породи залежно від рівня сирого протеїну в раціоні	110
Усачова В. Є.	Перетравність поживних речовин та баланс азоту у свиней української м'ясної породи	112
Горбачова Н. О.	Репродуктивні якості свиноматок великої білої породи при різних поєднаннях	114
Липвин В. В.	До характеристики полтавської м'ясної породи свиней	116

МЕТОДИ І МЕТОДИКИ ДОСЛІДЖЕНЬ

Рибалко В. П., Нагаєвич В. М., Ландар А. А., Чухлеб Є. В.	Особливості методики визначення міцності стегнових кісток у свиней	118
Біндюг О. А.	До оцінки методів визначення стрессхильності у свиней	120

ОГЛЯДИ

Мартыненко Н. А.	Причины и предупреждение мертворождаемости у свиноматок	122
------------------	---	-----

ЮВІЛЕЇ

Писаренко В. М., Нагаєвич В. М., Лебединський І. С.	Кандидату економічних наук М. О. Добровольському – 75 років	131
---	---	-----

ХРОНІКА

Писаренко В. М., Горб О. О.	Міжнародна наукова конференція "Еколого-економічне рослинництво"	133
--------------------------------	--	-----

СИСТЕМАТИЧНИЙ ПОКАЖЧИК статей і матеріалів, надрукованих у журналі в 2002 році		134
--	--	-----

УДК 636. 2. 082. 11
© 2002

Підпала Т. В., доктор сільськогосподарських наук,
Миколаївський державний аграрний університет

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ЛІНІЙНОГО РОЗВЕДЕННЯ ЧЕРВОНОЇ СТЕПОВОЇ ХУДОБИ

Викладені результати та оцінка ефективності лінійного розведення червоної степової худоби в племінних стадах.

Одним із засобів, що обумовлює зміну генетичного потенціалу поколінь тварин, є розведення за лініями, яке ґрунтується на внутрішньолінійному та міжлінійному підборі. Їх результативність значною мірою залежить від специфічної племінної цінності ліній та споріднених груп.

Є. Воробйов та П. Сороковой (1981 р.) про диференціацію ліній судили по групах крові. Вони встановили, що спадкові фактори розподілилися більш-менш рівномірно в різних споріднених групах тварин. Результатом цього було часте кросування ліній (2).

Аналогічну думку висловлюють В. Т. Назаренко (3-5), В. Б. Блізніченко та О. П. Бесараб (1), вказуючи, що постійне застосування в племінних стадах кросів ліній веде до втрати ними властивості комплементарності. В той час як племінні господарства повинні створювати лінії із характерними специфічними генотиповими особливостями по рівню розвитку окремих господарчо-корисних ознак, які в подальшому могли б давати добрий селективний комбінативний ефект при кросах у товарних стадах.

Визначення загальної і специфічної комбінативної здатності ліній червоної степової худоби та споріднених груп англєрської і червоної датської порід проведено в держплемзаводі "Малинівка" Донецької, ПОК "Зоря" і КСП "Лідія" Херсонської областей. Використовували родоводи 1432 корів та їх дані по молочній продуктивності за 1 лактацію – надій, жир, дні лактації, дати першого та другого отелень.

Ефективність лінійного розведення оцінювали за особливостями групової структури корів за методикою поєднаних ознак (6).

Аналіз особливостей групової структури материнського і дочірнього поколінь за рівнем прояву у корів

молочності "А" і відтворювальної здатності (КВЗ) показав різну ефективність розведення по лініях в кожному із досліджуваних стад (табл. 1).

В держплемзаводі "Малинівка" застосування внутрішньолінійного підбору при розведенні по лініях сприяло покращенню селекційних ознак у тварин.

Питома вага дочок у групі "1-1", яка об'єднує корів із високими показниками молочності та відтворювальної здатності, більша в порівнянні з їх матерями на 9%. Це свідчить про те, що застосований селекційний метод обумовив збільшення числа тварин, які поєднують високий рівень продуктивності із оптимальними відтворювальними функціями. І навпаки: при міжлінійному розведенні спостерігається зменшення кількості корів із таким розвитком поєднаних ознак. Питома вага дочок у групі "1-1" дещо менша, ніж матерів.

В племінному стаді ПОК "Зоря" спостерігається інша тенденція. Позитивні результати одержані як при внутрішньолінійному, так і міжлінійному підборі. Питома вага дочок у групі "1-1" відповідно склала 45 і 47%, що, в порівнянні з їх матерями, більше на 9 і 24%. Крім того, що особливо важливо, із підвищенням продуктивності у тварин не відбувається зниження плодючості.

Застосування лінійного розведення при селекції червоної степової худоби в племінному стаді КСП "Лідія" сприяло підвищенню молочності, але при цьому спостерігається деяке зниження відтворювальних функцій у корів. Про це свідчить питома вага дочок у групі "1-2", в яку входять корови із високими показниками продуктивності, але низькою плодючістю. В порівнянні із матерями, їх збільшилось на 28% при внутрішньолінійному і на 24% при міжлінійному підборі.

1. Зміна групової структури корів при внутрішньолінійному та міжлінійному підборі

Господарство	Кількість корів	Питома вага дочок у						Різниця дочок-матері у компонентах, %	
		групах, %				компонентах, %			
		2-1	1-1	1-2	2-2	(1-1)+ (1-2)	(1-1)+ (2-1)	(1-1)+ (1-2)	(1-1)+ (2-1)
Внутрішньолінійний підбір									
ДПЗ "Малинівка"	122	31	39	13	17	52	70	+10	+3
ПОК "Зоря"	324	19	45	24	12	69	64	+9	+6
КСП "Лідія"	51	10	23	57	10	80	33	+19	-14
Міжлінійний підбір									
ДПЗ "Малинівка"	193	42	24	15	19	39	66	-4	+2
ПОК "Зоря"	477	17	47	24	12	71	64	+24	+3
КСП "Лідія"	265	9	36	42	13	78	45	+38	-8

2. Ефективність розведення по лініях червоної степової породи

Господарство	Кількість корів	Зміни (±) при заміні поколінь, % по					АЦП*	Рівні	
		питомій вазі корів з плюс – відхиленнями від оптимуму		сумі відхилень від норми в групах структури поколінь	рівнях			інтенсивності	економічності
		А	КВЗ		А	КВЗ			
Внутрішньолінійний підбір									
ДПЗ "Малинівка"	122	+9,8	+2,4	+4,9	+3,8	0	0	Н	В
ПОК "Зоря"	324	+9,6	+5,7	+18,0	+3,7	+1,0	0	С	В
КСП "Лідія"	51	+19,6	-13,8	+42,2	+9,3	-3,2	0,34	В	Н
Міжлінійний підбір									
ДПЗ "Малинівка"	193	-4,0	+2,0	+6	-2,0	0	0	Н	В
ПОК "Зоря"	477	+23,5	+2,5	+20,6	+9,0	0	0	С	В
КСП "Лідія"	265	+37,0	-8,3	+35,6	+20,8	-5,2	0,26	В	С

* АЦП – адаптивна цінність прогресу; В – високий, С – середній, Н – низький

Порівняльний аналіз питомої ваги дочок в групових компонентах по молочності (1-1)+(1-2) та відтворювальній здатності (1-1)+(2-1) відображає ті ж закономірності лінійного розведення в кожному із стад, що й структура дивергенції по групах. В ДПЗ "Малинівка" внутрішньолінійний підбір сприяє поліпшенню поєднаних ознак "А" та КВЗ. Питома вага дочок у групових компонентах (1-1) + (1-2) і (1-1) + (2-1) більше 50 %, а також перевищує материнські показники. При міжлінійному підборі відбувається зниження продуктивності у тварин, але зберігається нормальна плодючість.

Аналогічне підтвердження виявлених результатів лінійного розведення спостерігаємо і в стадах ПОК "Зоря" і КСП "Лідія".

Дані структури дивергенції поколінь корів та їх відхилень від оптимуму і норми використали для визначення результатів перетворюючого процесу лінійного розведення. Нашими дослідженнями встановле-

но, що внутрішньо- і міжлінійний підбір в кожному із племінних стад за такими показниками, як інтенсивність процесу та економічність змін в поколіннях, мали певні відмінності (табл. 2). Кращі результати одержані при внутрішньо- та міжлінійному підборі в стаді ПОК "Зоря", а при міжлінійному – в стаді КСП "Лідія". Це підтверджує виявлені нами закономірності використання лінійного розведення при селекції червоної степової худоби в кожному із досліджуваних господарств.

Таким чином, викладене дозволяє нам зробити такі висновки: цілеспрямоване використання лінійного розведення при селекції молочної худоби ефективно впливає на поліпшення господарчо-корисних ознак у тварин. Тому розведення по лініях в племінних стадах може і повинне залишатися одним із найважливіших елементів в загальній системі племінної роботи з молочною худобою.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Близниченко В. Б., Бесараб А. П. Итоги и проблемы совершенствования красных пород крупного рогатого скота // Сб. УНИИЖ "Аскания Нова". – Херсон, 1983. – Вып. I. – С. 3 – 12.
2. Воробьев Э., Сороковой П. Генетическая структура стада // Животноводство. – 1981. – №1. – С. 32 – 34.
3. Назаренко В. Т. Оценка генотипа и отбор молочно-го скота по количественным признакам // Генетика количественных признаков у животных. – Таллин, 1980. – С. 51 – 52.
4. Назаренко В. Т. Генетические аспекты селекции красного степного скота // Сб. УНИИЖ "Аскания Нова". – Херсон, 1981. – Вып. I. – С. 22 – 23.
5. Назаренко В. Т. Актуальные вопросы иммуногенетического контроля селекционных процессов красного степного скота // Сб. УНИИЖ "Аскания Нова". – Херсон, 1983. – Вып. I. – С. 23 – 27.
6. Полковникова А. П. Способ оценки качества бык-производителя. – Патент Украины на изобретение. – №15061 А, 1997. 01 – М. кл. А 01 К 67/00.